

MÜZİK ÖĞRETMENİ YETİŞTİREN KURUMLARDA GELENEKSEL TÜRK SANAT MÜZİĞİ DESTEKLİ BAĞLAMA ÖĞRETİMİNİN İNCELENMESİ

Soner ALGI¹

Hamit ÖNAL²

ÖZET

Bu araştırma, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda Geleneksel Türk Sanat Müziği destekli bağlama öğretiminin incelenmesi ve sonuçlarını içermektedir. Araştırmanın konusuyla ilgili kaynaklar taranarak gerekli veriler elde edilmiş ve araştırmayla ilgili 3 çalışma grubu oluşturulmuştur. Birinci çalışma grubu, yapılandırılmış görüşmelerin gerçekleştirildiği, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Devlet Konservatuvarları ve Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları'nda bağlama derslerini yürütmüş ve yürütmekte olan 8 uzman öğretim elemanından oluşmaktadır. İkinci çalışma grubu, uygulama sürecinde derslerin ve sınavların değerlendirmelerini yapmak üzere oluşturulmuş 3 bağlama öğretim elemanından oluşmaktadır. Üçüncü çalışma grubu ise, deneyin gerçekleştirildiği Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı 1. sınıf 2. yarıyıl 4 bağlama öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın deney sürecinde 2 öğrenci kontrol ve 2 öğrenci deney grubu oluşturulmuştur. 15 haftalık bu süreç içerisinde deneysel desen olan “statik grup karşılaştırmalı desen” kullanılmıştır. Her 5 hafta için 1 ünite uygulanmak üzere toplam 3 ünite oluşturularak kontrol grubuna Geleneksel Türk Sanat Müziği desteği olmayan bir bağlama eğitimi-öğretimi, deney grubuna ise Geleneksel Türk Sanat Müziği destekli bir bağlama eğitimi-öğretimi verilmiştir. Her 5 haftanın sonunda gruplar, performans ve teori olmak üzere iki bölümlü sınava alınmıştır. Değerlendirmelerin daha sağlıklı yapılabilmesi için uygulanan tüm dersler ve sınavlar video kamera ile kayıt altına alınmıştır. Yapılan tüm sınavların sonuçları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Bağlama, Bağlama Öğretimi, Geleneksel Türk Halk Müziği, Geleneksel Türk Sanat Müziği

---

¹ Öğr.Gör.Dr./Necmettin Erbakan Üniversitesi G.S.E.B. Müzik Eğitimi ABD, soneralgi@hotmail.com

² Yrd.Doç./Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, hamitonal@msn.com

THE RESEARCH OF BAGLAMA INSTRUCTION SUPPORTED BY TRADITIONAL TURKISH ART MUSIC IN THE MUSIC TEACHER TRAINING INSTITUTIONS

ABSTRACT

This research contains the results and the research of baglama instruction supported by Traditional Turkish Art Music in the music teacher training institutions. The necessary data has been obtained by scanning related resources on the subject of the study and three study groups have been established related to the research. The first study group consists of eight expert lecturers who have conducted and are giving baglama lessons in the Faculty of Fine Arts, State Conservatories and Music Teacher Training Departments of the Education Faculty, where structured interviews are carried out. The second study group was created in order to evaluate the process of implementation of courses and examinations and consist of three baglama lecturers. And the third study group consists of four baglama students who are at the second semester of the first grade in the Music Teacher Training Department of Education Faculty of Necmettin Erbakan University, where the experiment was carried out. A 2-student control group and a 2-student experiment group were created in the experimental process of the research. In this 15-week process, the "static group comparison design" which is an experimental design was used. A total of 3 units, to be implemented as a unit for every 5 weeks, were created and baglama teaching – training was applied to the control group without the support of the Traditional Turkish Art Music, while it was applied to experimental group with the support of the Traditional Turkish Art Music. At the end of each 5-week, groups were given a two-part test, including performance and theory. All applied courses and exams were recorded with a video camera to have healthier evaluations. All results of all the tests were evaluated and interpreted with comparisons.

Keywords: Music Education, Baglama, Baglama Training, Traditional Turkish Folk Music, Traditional Turkish Art Music

1. GİRİŞ

Müzik eğitiminin en önemli kolu olan çalgı eğitimi; geçmişten günümüze birçok öğretim yöntemi ve metodik çalışmalarla çeşitlenmekte ve gelişmektedir. Genel olarak “bireye çalgı çalabilmesindeki yetenek ve becerilerini daha derli toplu hale getirerek geliştirmesi için sistemli ve amaçlı olarak davranış değişikliği kazandırma sürecidir” şeklinde tanımlanmıştır. Bununla beraber çeşitli kaynaklarda çalgı eğitimi ile ilgili tanımlamalar şu şekilde ifade edilmiştir:

- Çalgı eğitimi, insanın kendisini yakından tanıyabilmesi, var olan yeteneklerini anlayabilmesi, eğitim aracılığıyla mevcut becerilerini geliştirip, yeni beceriler elde edebilmesi ve bu sayede kendisini gerçekleştirebilme şansı veren bir uğraş olmasından dolayı müzik eğitiminin önemli bir koludur (Uslu, 1996: 1).

- Çalgı eğitimi, temelde bir çalgıyı çalabilmeyi öğrenebilme, geliştirebilme ve en etkili biçimde kullanabilme gibi amaçları kapsamaktadır. Bilgiyi işleme sürecinin ve bilgiyi işleme modelinin doğru ve etkin kullanılması, bu amaçlara ulaşmada önemli bir yere sahiptir (Kurtuldu, 2005: 261).

- Çalgı eğitimi, bir çalgının çalınabilmesinde uygulanan, yöntemler bütünüdür. Bireysel olarak yapılan çalgı eğitiminde öğrencilere, çalgısını doğru bir teknikle çalma, çalışma süresini verimi arttıracak şekilde ayarlama, müzik kültürlerini çalgısı yoluyla en iyi şekilde kavratma ve müzikal becerilerini arttırmaya yönelik çalışmalar, çalgı eğitiminin başlıca amaçlarıdır (Parasız, 2009: 4).

Geleneksel Türk Halk Müziği'nin temel çalgısı olan ve günümüzde çalgı eğitimi kapsamında yaygın olarak kullanılan bağlama, Türk Müzik Kültürü'nün geçmişten günümüze sistemli ve etkin bir şekilde aktarılmasında önemli bir rol oynamıştır. Bu süreç içerisinde fiziki yapısı ve çalım tekniklerinde oldukça değişim ve gelişim göstermesi, bağlamanın sadece GTHM çerçevesinde değil diğer müzik türlerinde de etkin bir şekilde kullanılabileceğini ispatlamıştır. Günümüzde bağlama icrası konusunda profesyonel veya virtüöz üslubu ile adlandırdığımız bağlama sanatçılarının, sadece GTHM eserlerinin icrası değil, bağlama çalgısı ile icra edilebilecek tüm müzik formlarından, özellikle de Geleneksel Türk Sanat Müziği'nin saz eserlerinden fazlaca yararlandıkları görülmektedir. Bu da GTHM ve GTSM'mizin bir bütün içerisinde, aynı ağacın benzer iki kolu olduğunu göstermektedir. Ancak ne yazık ki GTHM ve GTSM halen birbirleri arasında uçurumlar varmış gibi ve birbiriyle alakası olmayan iki müzik türüymüş gibi nitelendirilmekte ve GTSM, bağlama eğitimi-öğretiminde az denecek seviyede kullanılmaktadır. Elbette ki bağlama çalgısı için öncelik GTHM'dir. Fakat bir bağlama icracısının bağlama eğitimi-öğretimi sürecinde GTHM'nin yanı sıra GTSM desteği almadan mezun olduğu düşünüldüğünde hem GTSM'nden bihaber olarak, hem de bağlamanın ne denli zengin kapasiteli bir çalgı olduğu bilgisinden mahrum

kalacaktır. Sayın Yener bu konuyla ilgili yapılan görüşmede şunları söylemiştir: “Unutmamak lazımdır ki GTHM ve GTSM başka ülkelerin, başka devletlerin ve başka toplumların müzikleri değildir. İkisi de öz Türk Müziği’dir. Türk kültürünün ta kendisidir. Sadece oluşum biçimleri ve ortaya çıkış biçimleriyle ufak tavır – tarz farklılıkları olabilmişse de makamsal anlamda usul anlamında ve diğer müzik birikimleri anlamında birbirini tamamlayan aynı kültürün ikiz kardeşleridir. Biri halk arasında, halk tarafından üretilmiş biri de aydın kesimin, şehir kesimin müziği olmuştur. Bugün de devam etmiyor mu? Dünyanın her kesiminde bu yok mu? Bu bir uçurum değildir. Hüseyini makamı sanat müziğinde var halk müziğinde yok mu? Hicaz makamı seyrindeki türkülerimiz halk müziğinde bir hayli önemli bir repertuar teşkil etmiyor mu? Bu müzik türlerini farklı toplumların müziği haline dönüştürme çabalarına karşı gelelim. Bu bizim Türk kültürünün iki önemli kardeş ürünüdür” (Yener, 26.08.2010).

GTHM ve GTSM formlarının karşılaştırılması ile ilgili bir diğer görüş ise şu şekildedir: “Halk musikimiz, her ne kadar Gökalp “Bizans aksiyonu, Osmanlı saray artığı” olarak gördüğü “alaturka”nın karşısına “Türk’ün gerçek musikisi” diye çıkarmakla kalmayıp bir musiki bilgini edasıyla muasır medeniyetler seviyesine gelebilmesi için mutlaka “armonize” edilmesi gerektiğini öğütlemiş ise de, halk musikimiz, dini–askeri–klasik türleriyle Türk musikisi bütünü bir parçasıdır ve ozanın kopuzundan aşığın sazına geçerek Orta Asya’dan Anadolu’ya, hatta Balkanlar’a kadar uzanıp gelmiştir” (Tanrıkorur, 1998: 67).

GTHM ve GTSM, Türk Müziği’nin temelini oluşturan, sadece makam ve usul adlandırılması (terminoloji) bakımından farklılık gösterse de uygulama biçimleri hemen hemen aynı olan bir merkezin iki koludur. Aynı zamanda günümüzde virtüöz diye adlandırdığımız daha ileri düzeyde bağlama sanatçılarının, sadece GTHM çerçevesinde kalmayıp bağlama çalgısıyla icra edilebilecek tüm müzik formlarından, özellikle GTSM’ne ait saz ve sözlü eserlerinden fazlaca yararlanarak gelişim gösterdiklerini söyleyebiliriz. Buradan; “sadece GTHM çerçevesinde çalışmalar yapan bir bağlama icracısının icra yeteneğinde gelişim gözlenemez” sonucu çıkartılmamalıdır. Bağlama eğitimi-öğretiminde GTHM’nin yanı sıra GTSM’nden de destekleyici nitelikte yararlanılmasının, öğrenciye hem Türk müziğini bir bütün olarak görmesi hem makam ve usul bilgisinin gelişmesi hem de bağlamanın kapasite zenginliği ile öğrencinin icra yeteneğinin gelişmesi ve öğretmenlik mesleğini icra ederken daha verimli olması bakımından büyük katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Amaç

Bu araştırma, lisans düzeyi bağlama eğitimi-öğretimi sürecinde GTHM’nin yanı sıra GTSM’nden de destekleyici ölçüde faydalanılarak, öğrencinin Türk Müziği’ni bir bütün olarak görmesi, öğrenciye bağlamanın zengin kapasiteli bir çalgı

olduğunun kavratılması, öğrencide makam–usul bilgisinin geliştirilmesi ve bağlama icrası konusunda daha ileri bir performans yakalanmasını amaçlamaktadır.

1.2. Önem

Bu araştırma; bağlama eğitimi–öğretiminde GTSM desteği sayesinde lisans düzeyi bağlama öğrencilerine bağlamanın ne denli zengin kapasiteli bir çalgı olduğunun gösterilmesi ve GTHM’nin dışında başka müzik formlarında da başarılı bir şekilde kullanılabilirliğinin kavratılması bakımından önemlidir.

1.3. Sayıtlar

Bu çalışmada; deney aşaması için oluşturulan kontrol ve deney gruplarının müziksel birikimleri bakımından eşit seviyede ve diğer bağlama öğrencilerini temsil edebilir olduğu, kontrol ve deney grubu için bağlamada kullanılacak etüt, egzersiz ve eserlerin araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma; deney aşamasında kullanılacak olan 37–43 cm tekne boyu olan uzun saplı bağlama ve tezene ile çalma yöntemi, deney aşamasında ikişer öğrenciden oluşan K-D grubu, deney aşamasının 15 haftalık ve haftada 1 saat uygulanması ve deney aşamasında bireysel çalgı (bağlama) dersinin 1. sınıf 2. yarıyıl uygulaması ve programı ile sınırlıdır.

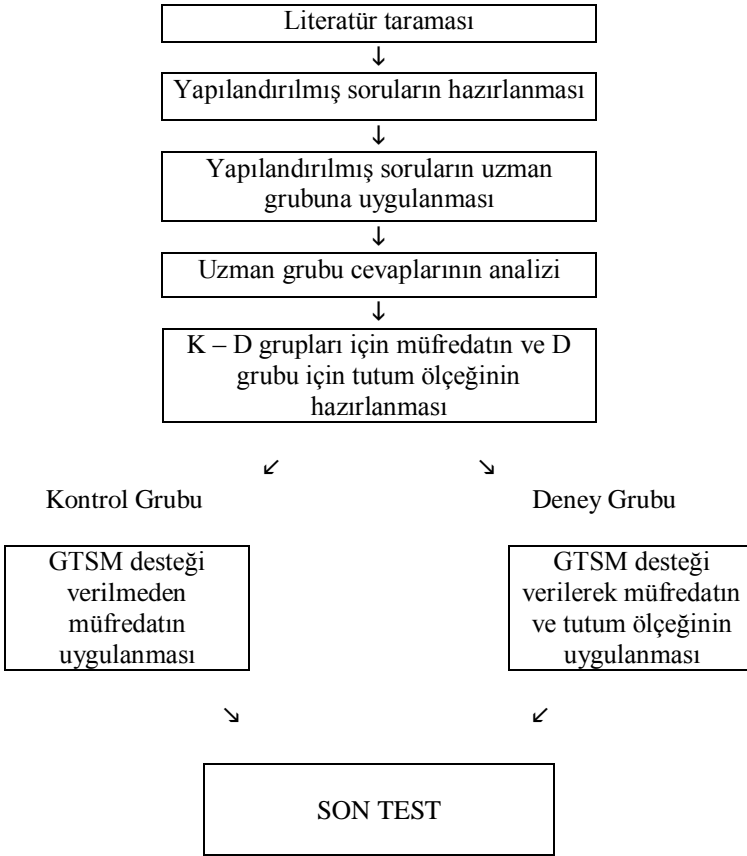
2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni

Bu araştırma, nitel ve nicel araştırma modellerinin birlikte kullanımına uygun olarak sonuçlandırılmış deneysel bir çalışmadır. Araştırmanın nicel olan deneysel bölümünde “deneysel desen” olan “statik grup karşılaştırma deseni” kullanılmıştır. Bu desende yansız (seçkisiz) atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Gruplara yalnızca son test uygulanır (Karasar, 2011: 98).

	İşlem	Sontest
D	X	O1
K		O2

Şekil 1. Statik Grup Karşılaştırma Deseni

Şekil 2. Araştırmanın Statik Grup Karşılaştırmalı Desene Göre Yapılandırılması

Deney, uzman grubundaki öğretim elemanlarıyla yapılan görüşme sonucunda elde edilen veriler ışığında, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitim ABD 1. sınıf 2. yarıyılında, 4 bağlama öğrencisiyle, 15 hafta ve haftada 1 saat olmak üzere gerçekleştirilmiştir. Deney, uzman grubunun görüşleri üzerine 1. yarıyılıda temel bağlama eğitimi-öğretimi alarak deney aşamasına hazır olmaları gerekliliği sebebiyle 2. yarıyıl yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarına atama yapılmadan önce deneye katılacak öğrencilerin 1. yarıyılıda bağlama derslerini yürütmüş olan öğretim elemanı ile görüşülmüş ve öğrencilerin kişisel bilgileri, 1. yarıyıldaki bağlama dersi ile ilgili performans, başarı ve ders notları hakkında bilgiler alınmıştır. Bu bilgilere göre deneye katılabilecek 6 öğrenci tespit edilmiştir. Ancak bu 6 öğrenciden birisi derslere devam etmemektedir. Bir diğeri de 1. sınıf 1. yarıyıl bağlama dersinden başarısız olmuştur. Dolayısıyla deneye katılabilecek 4 öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin 1. yarıyıldaki bağlama dersi öğretim elemanından ve öğrencilere uygulanan kişisel bilgi formlarından elde edilen bilgiler ışığında Ö1 ve Ö2 kontrol, Ö3 ve Ö4 ise deney grubu şeklinde oluşturulmuştur.

2.2. Görüşme Soruları

Üniversitelerimizin GSF, Devlet Konservatuvarları ve Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD'nda bağlama derslerini yürütmüş ve yürütmekte olan uzman grubundaki 8 öğretim elemanı ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve video kamera ile kayıt altına alınmıştır. Uzman grubu için hazırlanan yapılandırılmış sorular şu şekildedir:

1. Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?
2. Çalıştığınız kurumda bağlama dersi hangi ad altında verilmektedir?
3. Bağlama dersi haftada kaç saat ve toplam kaç yarıyıl verilmektedir?
4. Bağlama ders saatinin yeterliliği ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
5. Bağlama eğitimi-öğretimi sürecinde izlediğiniz yol ne şekildedir?
6. Kullandığınız bağlama öğretim yöntemiyle ilgili problem ya da sıkıntılarınız var mıdır? Var ise çözüm önerileriniz nelerdir?
7. Bağlama eğitimi-öğretimi sürecinde GTHM dışında farklı formlardan faydalaniyor musunuz?
8. Şayet GTHM dışında farklı formlardan faydalanmıyorsanız faydalanmama sebeplerinizle ilgili görüşleriniz nelerdir?
9. Şayet GTHM dışında farklı formlardan faydalanıyorsanız hangi formlardan ne ölçüde faydalanıyorsunuz?
10. Bağlama eğitimi-öğretimi sürecinde GTSM'nden faydalanıyor musunuz?
11. Şayet GTSM'nden faydalanmıyorsanız faydalanmama sebepleri ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
12. GTSM'nden faydalanılması gerekliliği ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

13. GTSM desteğine hangi yarıyıldan başlanılmalı ve kaç yarıyıl devam etmelidir?
14. GTSM desteği verebilmek için öğrencide ne gibi kriterler olmalıdır?
15. GTSM desteği verebilmek için nasıl bir yöntem izlenmelidir?
16. GTSM desteği verirken karşılaşılan ya da karşılaşılabilecek sorunlar var mıdır varsa çözüm önerileriniz nelerdir?
17. GTSM desteği verildiğinde öğrencilerin bağlama çalma becerilerinde ve bağlama dersi ile ilgili tutumlarında ne gibi değişiklikler olmaktadır?
18. GTSM desteği verebilmek için herhangi bir kaynaktan ya da kaynak kişiden faydalanıyor musunuz?
19. Vize ve final değerlendirmelerini nasıl yapıyorsunuz?
20. Vize ve final değerlendirmelerinde baraj eser olarak GTSM eserlerinden de faydalanılabilir mi?

2.3. Evren ve Örneklem

Ülkemizde bağlama eğitimi-öğretimi verilen lisans düzeyindeki Devlet Konservatuvarları, GSF Müzik Bölümleri ve Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD'nde bağlama derslerini yürütmüş ve yürütmekte olan öğretim elemanları ve 1. sınıf 2. yarıyıl bağlama öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bununla beraber ülkemizdeki bu kurumlardan ulaşılabilen 8 öğretim elemanı ve Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi ABD 1. sınıf 2. yarıyıldan bulunan 4 bağlama öğrencisi de araştırmanın örneklemi temsil etmektedir.

2.4. Araştırmanın Çalışma Grubu

* *Birinci çalışma grubunda (uzman grubu)*, bu araştırma ile ilgili görüşlerine başvurmuş ülkemizde lisans düzeyinde bağlama eğitimi-öğretimi veren kurumlarda bağlama derslerini yürütmüş ve yürütmekte olan 8 öğretim elemanı bulunmaktadır.

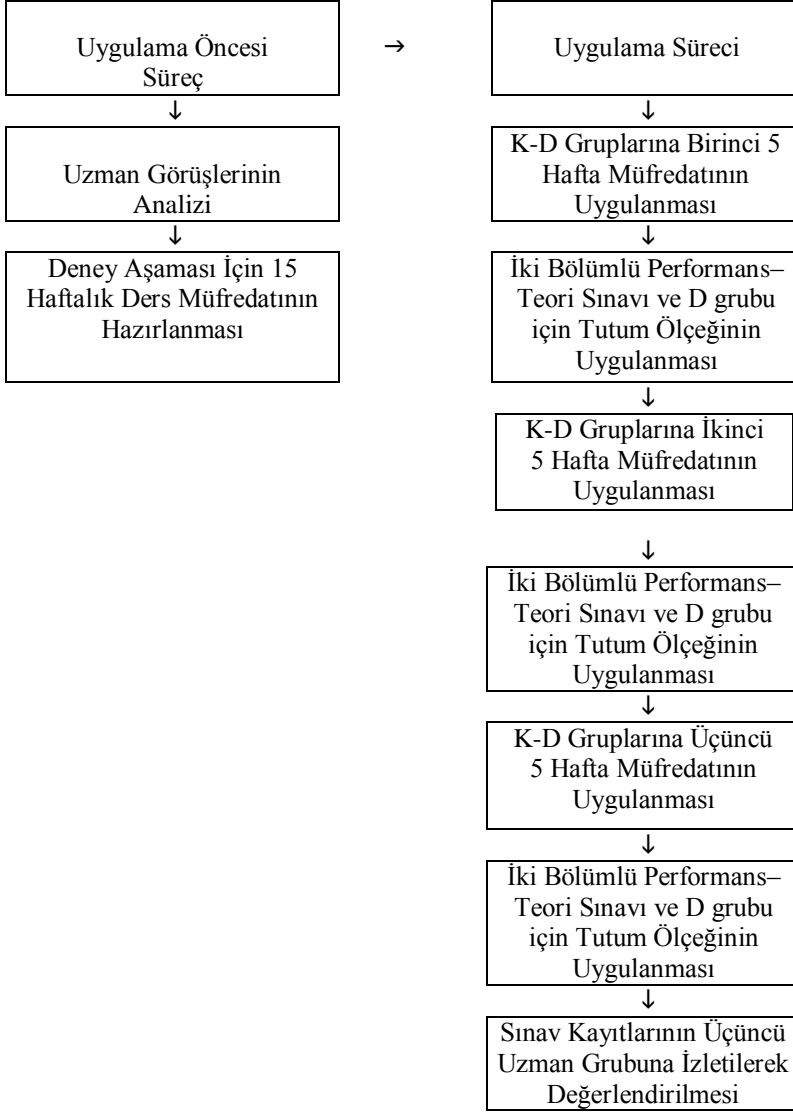
* *İkinci çalışma grubunda*, deney aşamasında ders kayıtlarının incelenmesi, yorumlanması ve değerlendirme sınavlarının yapılması için 3 öğretim elemanı bulunmaktadır.

* *Üçüncü çalışma grubunda*, deney uygulamasının yapılacağı Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi ABD 1. sınıf 2. yarıyıldan bulunan 4 bağlama öğrencisi bulunmaktadır.

2.5. Araştırmanın Süreci

Uzman grubundan elde edilen veriler ışığında, ikişer öğrenciden olmak üzere K-D grupları oluşturulmuş ve uygulanacak olan ders müfredatının içeriği belirlenmiştir. Deney süresi, 15 hafta (1 yarıyıl) ve haftada 1 ders saati olmak üzere uygulanmıştır. Öğrenciler bu 15 haftalık süreç içerisinde her 5 haftanın sonunda performans ve teori olmak üzere iki bölümlü sınava alınmıştır. Performans bölümü; 5 hafta sonundaki sınav puanının % 90'ını, teori bölümü ise % 10'unu temsil etmektedir. Bu puanların aritmetik ortalaması alınarak öğrencinin bir sınavdan aldığı puan elde edilmiştir. Bu durum 2. ve 3. sınavlarda da aynen uygulanmıştır. Aritmetik ortalamalar alınarak elde edilen 3 sınav puanının tekrar kendi aralarında aritmetik ortalaması alınarak tek puan oluşturulmuş, dolayısıyla öğrencinin deney sonucu puanı elde edilmiştir.

Şekil 3. Araştırmanın Deney Süreci

2.6. Ders Müfredatı

2.6.1. Birinci 5 Hafta Ders Müfredatı

- 3 farklı geliştirici parmak egzersizi çalışması (kontrol–deney)
- 4 farklı varyasyonda zeybek tezene tavrının çalışılması (kontrol–deney)
- 1, 2, 3 ve 4’er ölçülük deşifre tartım ve ezgi çalışılması (kontrol–deney)
- Nihavent dizi tanıtılması ve bağlama üzerinde bu dizi ile ilgili gam çalışılması (kontrol–deney)
  - Nihavent dizide zeybek tezene tavrı kullanarak gam çalışılması (kontrol–deney)
  - “Bir Ataş Ver” eseri için hazırlanmış 3 farklı etüdün çalışılması (kontrol–deney)
  - “Bir Ataş Ver” eserinin metronom eşliğinde zeybek tezene tavrı kullanmadan ve kullanarak çalışılması (kontrol–deney)
  - “Evlerinin Önü Mersin” eseri için hazırlanmış 3 farklı etüdün çalışılması (kontrol–deney)
  - “Evlerinin Önü Mersin” eserinin metronom eşliğinde zeybek tezene tavrı kullanmadan ve kullanarak çalışılması (kontrol–deney)
  - “Nihavent Longa” eseri için hazırlanmış 3 farklı etüdün çalışılması (deney)
  - “Nihavent Longa” eserinin bütün–parça–bütün yöntemiyle deşifre çalışılması (deney)
  - “Nihavent Longa” eserinin metronom eşliğinde yorum katılarak çalışılması (deney)

2.6.2. İkinci 5 Hafta Ders Müfredatı

- 3 farklı geliştirici parmak egzersizi çalışılması (kontrol–deney)
- 1, 2, 3 ve 4’er ölçülük deşifre tartım ve ezginin çalışılması (kontrol–deney)
- Hüseyini ve uşşak dizilerinin tanıtılması ve bağlama üzerinde bu dizilerle ilgili gam çalışılması (kontrol–deney)
  - Hüseyini ve uşşak dizide zeybek tezene tavrı kullanarak gam çalışılması (kontrol–deney)
  - “Kerimoğlu Zeybeği” eseri için hazırlanmış 3 farklı etüdün çalışılması (kontrol–deney)
  - “Kerimoğlu Zeybeği” eserinin metronom eşliğinde zeybek tezene tavrı kullanmadan ve kullanarak çalışılması (kontrol–deney)

- “Çay Benim Çeşme Benim” eseri için hazırlanmış 3 farklı etüdün çalışılması (kontrol–deney)
- “Çay Benim Çeşme Benim” eserinin metronom eşliğinde zeybek tezene tavrı kullanmadan ve kullanılarak çalışılması (kontrol–deney)
- “Çeçen Kızı” eseri için hazırlanmış 3 farklı etüdün çalışılması (**deney**)
- “Çeçen Kızı” eserinin metronom eşliğinde bütün–parça–bütün yöntemiyle deşifre çalışılması (**deney**)
- “Çeçen Kızı” eserinin metronom eşliğinde ve yorum katılarak çalışılması (**deney**)

2.6.3. Üçüncü 5 Hafta Ders Müfredatı

- 3 farklı geliştirici parmak egzersizi çalışılması (kontrol–deney)
- 1, 2, 3 ve 4’er ölçülük deşifre tartım ve ezginin çalışılması (kontrol–deney)
- Hicaz, hicazkar ve kürdilihicazkar dizilerin tanıtılması ve bağlama üzerinde bu diziler ile ilgili gam çalışılması (kontrol–deney)
- Hicaz, hicazkar ve kürdilihicazkar dizilerinde zeybek tezene tavrı kullanarak gam çalışılması (kontrol–deney)
- “Harmandalı Zeybeği” eseri için hazırlanmış 3 farklı etüdün çalışılması (kontrol–deney)
- “Harmandalı Zeybeği” eserinin metronom eşliğinde zeybek tezene tavrı kullanmadan ve kullanarak çalışılması (kontrol–deney)
- “Yağcılar Zeybeği” eseri için hazırlanmış 3 farklı etüdün çalışılması (kontrol–deney)
- “Yağcılar Zeybeği” eserinin metronom eşliğinde zeybek tezene tavrı kullanmadan ve kullanarak çalışılması (kontrol–deney)
- “Kürdilihicazkar Longa” eseri için hazırlanmış 3 farklı etüdün çalışılması (**deney**)
- “Kürdilihicazkar Longa” eserinin metronom eşliğinde bütün–parça–bütün yöntemiyle deşifre çalışılması (**deney**)
- “Kürdilihicazkar Longa” eserinin metronom eşliğinde yorum katılarak çalışılması (**deney**)

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Uzman Grubu Görüşlerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

3.1.1. Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

Uzman grubunda bulunan öğretim elemanlarının bu soruya verdikleri cevaplar, aşağıdaki tablo 1’de akademik unvan, en son mezun olduğu program ve meslek deneyimleri olarak özetlenmiştir.

Öğretim Elemanı Kodu	Akademik Ünvanı	En Son Mezun Olduğu Program	Meslek Deneyimi (Yıl)
U1	Profesör	Sanatta Yeterlik	42
U2	Yardımcı Doçent Doktor	Doktora	17
U3	Yardımcı Doçent	Sanatta Yeterlik	29
U4	Yardımcı Doçent	Sanatta Yeterlik	13
U5	Öğretim Görevlisi Doktor	Doktora	12
U6	Öğretim Görevlisi	Yüksek Lisans	25
U7	Öğretim Görevlisi	Yüksek Lisans	17
U8	Uzman	Yüksek Lisans	11

Tablo 1. Uzman Grubu Unvan, Mezuniyet ve Meslek Deneyimleri

Tablo 1’de görüldüğü gibi daha önce bağlama derslerini yürütmüş ve halen yürütmekte olan öğretim elemanlarının meslek deneyimleri, en son mezun oldukları program ve unvanları bakımından çeşitlilik göze çarpmaktadır.

3.1.2. Çalıştığınız kurumda bağlama dersi hangi ad altında verilmektedir?

Bağlama dersi, çoğunluk olarak “Bireysel Çalgı (Bağlama)” adı altında verilmektedir. Ayrıca “Bireysel Çalgı (Bağlama)” dersine eş değer olarak “Çalgı

Eğitimi (Bağlama)” ve “Meslek Çalgısı (Bağlama)” adı altında da verilmektedir. İçeriğinde bağlama eğitimi-öğretimi bulunan diğer dersler ise “Seçmeli Çalgı (Bağlama)”, “Temel Çalgı (Bağlama)”, “Türk Halk Çalgıları” ve “Okul Çalgıları” olarak ifade edilmiştir.

Uzman grubunda sadece Müzik Eğitimi ABD değil bunun yanında Devlet Konservatuvarı ve GSF’nde de görev yapan öğretim elemanları bulunmaktadır. Bundan dolayı bağlama ders isimleri farklılık göstermiştir.

3.1.3. Bağlama dersi haftada kaç saat ve toplam kaç yarıyıl verilmektedir?

Bağlama dersi haftada 1, 2 ve 4 saat olarak verilmektedir. Genel olarak 8 yarıyıl verilen bağlama dersi, sadece 1 üniversitede 6 yarıyıl olarak verildiği görülmüştür.

Bir önceki bulgularda olduğu gibi burada da uzman grubu öğretim elemanlarının farklı kurumlarda çalışmalarından dolayı ders saatlerinde farklılık gözlenmiştir.

3.1.4. Bağlama ders saatinin yeterliliği ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

Dersin haftada 2 saat olması gerektiği görüşü hâkimdir. Bağlama dersinin haftada 1 saat olması durumunda, öğrencinin yoğun ders programı içerisinde 1 saate gelemeyeceği takdirde, öğrenciyle 15 gün boyunca ders yapılamayacağı ifade edilmiştir. Ayrıca öğrencinin, gelemeyeceği 1 saat dersin telafisi ile ilgili bir çaba harcamayacağı ve hocanın gerekli boşluğu bulamayacağı düşünüldüğünde, haftada 1 saatin yetersiz olacağı belirtilmiştir. Bununla beraber ders saati haftada kaç saat olursa olsun, öğrencinin bağlama dersini ders dışı faaliyetlerde de desteklemesi gerektiği savunulmuştur. Ayrıca Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları haricinde, GSF ve Devlet Konservatuvarları’nda haftada 2 saatin üzerine dahi çıkılması gerektiği görüşü de bulunmaktadır. Sonuç olarak yukarıda açıklanan sebepler doğrultusunda bağlama ders saatinin haftada en az 2 saat olması gerektiği kanaatine varılmıştır.

3.1.5. Bağlama eğitimi-öğretimi sürecinde izlediğiniz yol ne şeklindedir?

Süreç içerisinde geleneksellikten kopmadan, bağlamaya uyarlanabilecek GTHM dışında farklı formların da destekleyici ölçüde öğrenciye verilebileceği belirtilmiştir. İlk ya da ilk iki yarıyıl içerisinde doğru oturuş, doğru tutuş, çalgıyı tanıma, sağ el sol el pozisyonları, temel tezene teknikleri gibi temel kavramlar öğrencide oturmaya başladıktan sonra kolaydan zora doğru halaylar, zeybek tavrı, teke tavrı, sürmeli tavrı, Konya tavrı, karşılama tavrı gibi yöresel tezene stillerini içeren sözlü ya da sözsüz eserlerle devam edilebileceği ifade edilmiştir. Bununla beraber ilk ya da ilk iki yarıyıl bağlamada temel kavramlara erişildikten sonra,

GTHM eserlerinin yanı sıra, öğrencinin bağlama icrasında yeni çalım teknikleriyle tanışması ve yüksek hızda çalımın gelişebilmesi için GTSM çerçevesinde çalgı için yazılmış eserler de destekleyici olarak verilebileceği belirtilmiştir.

3.1.6. Kullandığınız bağlama öğretim yöntemiyle ilgili problem ya da sıkıntılarınız var mıdır? Var ise çözüm önerileriniz nelerdir?

En çok göze çarpan ifade metot eksikliğidir. Batı müziği çalgıları için yazılmış profesyonel metotların, bağlama için de yazılabileceği belirtilmiştir. Bu problemin çözümüyle ilgili bazı öğretim elemanlarının kendileri tarafından oluşturulan metotlarla çalışma yaptıkları göze çarpmaktadır. Bağlama eğitimi- öğretiminde kullanılan yöntemde yaşanan problemlerden farklı olarak, öğrencinin eser çalmadaki sabırsızlığı, metronom kullanılmaması, görsel yayın kaynakları aracılığı ile eserlerin icra edilmesi ve dolayısıyla notadan uzaklaşarak deşifre çalabilme kabiliyetinin zayıflaması da belirtilmiştir. Bu konuda, vize ve final sınavlarında metronom eşliğinde çalma zorunluluğu getirilerek ve öğrencinin yükümlü oldukları eserleri çalma konusunda hangi yöntemle hazır hale geldiğinin tespitini amaçlayan bir sistemle sınav yaparak çözümlenebileceği açıklanmıştır. Bu problemlerle beraber, öğrencinin bağlama icrası konusunda yanlış bir birikimle ya da çok ileri düzeyde bir birikimle gelmesi de farklı bir problem olarak ifade edilmiştir. Bununla ilgili, bireysel derslerde öğrencinin seviyesine göre ilerleneceği için fazla bir problem oluşmayacağı belirtilse de toplu bağlama derslerinde bu problemin oldukça etkili olacağı açıklanmıştır. Bu probleme çözüm önerisi olarak, o öğrencilerle ders dışı da ilgilenilmesi sayesinde aradaki seviye farklılıklarının giderilebileceği ifade edilmiştir.

3.1.7. Bağlama eğitimi-öğretimi sürecinde GTHM dışında farklı formlardan faydalaniyor musunuz?

Uzman grubunda bulunan öğretim elemanlarının tamamı bu soruya “evet faydalaniyorum” cevabını vermiştir.

3.1.8. Şayet GTHM dışında farklı formlardan faydalanmıyorsanız faydalanmama sebeplerinizle ilgili görüşleriniz nelerdir?

Uzman grubunda bulunan öğretim elemanlarının tamamı bir önceki soruya “evet faydalaniyorum” cevabını verdikleri için bu soru hiçbir öğretim elemanına yöneltilmemiştir.

3.1.9. Şayet GTHM dışında farklı formlardan faydalaniyorsanız hangi formlardan ne ölçüde faydalaniyorsunuz?

Daha önceki cevaplarda da belirtildiği gibi öğretim elemanlarının tamamı, gelenekselliği bozmadan ve bağlama çalgısının ait olduğu müzik formu bir tarafa atılmadan, GTSM saz ve sözlü eserlerinin destekleyici ölçüde kullanılabilceğini ifade etmişlerdir. Bunun haricinde Klasik Batı Müziği eserleri ve bağlamaya uyarlanabilecek bütün müzik formu eserlerinin de destekleyici ölçüde kullanılabilceği açıklanmıştır.

3.1.10. Bağlama eğitimi–öğretimi sürecinde GTSM’nden faydalananın musunuz?

Uzman grubunda bulunan öğretim elemanlarının tamamı bu soruya “evet faydalıyorum” cevabını vermiştir.

3.1.11. Şayet GTSM’nden faydalanmıyorsanız faydalanmama sebepleri ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

Uzman grubunda bulunan öğretim elemanlarının tamamı bir önceki soruya “evet faydalıyorum” cevabını verdikleri için bu soru hiçbir öğretim elemanına yöneltilmemiştir.

3.1.12. GTSM’nden faydalanılması gerekliliği ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

GTHM eserlerinin icrasındaki zorluğun giderilmesi, öğrenciye makam–usul bilgisinin kazandırılması, yüksek hızda çalım tekniğinin geliştirilmesi ve pozisyon kavrama gibi iyi bir icracıya ait özelliklerin kazandırılması bakımından gerekli olduğu dile getirilmiştir. Ayrıca, öğrencinin Türk Müziği’ni bir bütün olarak görmesi, GTSM’nin terminolojisi ve makamsal yapısı hakkında bilgi edinmesi bakımından büyük katkılar sağlayacağı ifade edilmiştir. Sadece GTSM’nin saz ve sözlü eserleri değil, taksim çalışması gibi serbest formlar sayesinde öğrencinin doğaçlama açış kabiliyetine de katkı sağlayacağı vurgulanmıştır.

3.1.13. GTSM desteğine hangi yarıyılıda başlanılmalı ve kaç yarıyıl devam etmelidir?

Buradan elde edilen bulgulara göre birbirinden farklı görüşlerin olduğu ortaya çıkmıştır. Çoğunluk olarak 1. sınıf 1. yarıyılıda doğru tutuş, doğru oturuş, sağ el sol el koordinasyonu, temel tezene yönleri gibi kavramların öğrencide pekiştirilmesinden sonra 1. sınıf 2. yarıyılıda başlanılabileceği açıklanmıştır. Bu temel kavramların öğrenci tarafından sindirilmesi süresinin, GTSM desteğine başlama yarıyılıni belirleyeceği vurgulanmıştır. Dolayısıyla ilk iki yarıyıldan sonra 2. sınıf 1. yarıyılıda da başlanılabileceği açıklanmıştır. Bununla beraber öğrencinin daha önceki birikimleri de göz önünde bulundurularak 1. sınıf 1. yarıyılıda da GTSM desteği

verilebileceği ifade edilmiştir. Uzman katılımcıların tamamı, GTSM desteğinin son yarıyla kadar devam etmesi konusunda hemfikirdirler.

3.1.14. GTSM desteği verebilmek için öğrencide ne gibi kriterler olmalıdır?

Öğrencide doğru tutuş, doğru oturuş, sağ el sol el koordinasyonu, temel tezene teknikleri, pozisyon kavrama gibi temel konuların oturmuş olması gerektiği belirtilmiştir. Bununla beraber öğrencide deşifre etme, çözümlenme, notayı doğru solfej yapabilme ve çalgıda belirli bir hâkimiyete ulaşmış olması da aranan kriterler olarak ifade edilmiştir.

3.1.15. GTSM desteği verebilmek için nasıl bir yöntem izlenmelidir?

Öncelikle öğrencide temel bağlama tekniklerinin oturmuş olması gerekliliği ifade edilmiştir. Bu süreci takip eden daha sonraki yarıyıllarda, GTSM çerçevesinde verilecek olan egzersiz, etüt ve eserlerin yine ilgili yarıyıl müfredatında bulunan GTHM'ne ait eserlere, makam, usul ve icra zorluğu gibi konularda paralellik göstermesine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, GTSM kapsamında verilecek eserlerin, daha çok çalgı için yazılmış ve bağlamaya uyarlanabilecek saz eserleri olması gerektiği de ifade edilmiştir. Sonuçta bağlama dersinin repertuar dersi değil, çalgı dersi olduğu açıklanmıştır.

3.1.16. GTSM desteği verirken karşılaşılan ya da karşılaşılabilecek sorunlar var mıdır? Varsa çözüm önerileriniz nelerdir?

Öncelikle temel bağlama teknikleri sürecini verimli geçiremeyen bir öğrenciye GTSM desteği verilmesinin problem oluşturabileceği ifade edilmiştir. GTHM ve GTSM, icra bakımından pek farklılık göstermese de, notasyon, ses sistematığı ve donanım sembolleri bakımından farklılık göstermesi, öğrencinin algılamasında problem oluşturabileceği açıklanmıştır. Çözüm olarak hocanın öğrenciye GTSM ile ilgili nazariyat bilgisini de vermesiyle problemin ortadan kaldırılabilmesi savunulmuştur. Ayrıca, bağlamanın GTSM kapsamında verilecek eserin makam yapısını karşılayamaması durumunda, bağlama klavyesindeki ilgili yere ek bir perde bağlanmasıyla problemin çözüme ulaştırılabileceği açıklanmıştır.

3.1.17. GTSM desteği verildiğinde öğrencilerin bağlama çalma becerilerinde ve bağlama dersi ile ilgili tutumlarında ne gibi değişiklikler olmaktadır?

Öğrencide makam–usul bilgisi, deşifre solfej gibi konuların yanı sıra, serbest çalışma olan makam taksimleri sayesinde doğaçlama açış yeteneği, bağlama tellerinde ve mızrap atlamalarda hâkimiyet ve farklı pozisyonların kavranması konusunda oldukça destekleyici olacağı açıklanmıştır. Ayrıca öğrencinin farklı

tınları hissetmesi, yüksek hızda çalım tekniğinin gelişmesi ve virtüözite seviyelerine ulaşabilmesi bakımından da destek sağlayacağı belirtilmiştir. GTSM desteği verildiğinde öğrencinin bağlama dersine olan tutumları ile ilgili uzman görüşlerine göre, bağlama öğrencilerinin genellikle gelenekten geldiği, yani GTSM'nden bihaber olarak başladıkları açıklanmaktadır. Dolayısıyla istisnai bir durum olarak ilk aşamalarda “bağlama GTHM çalgısıdır, GTSM eserlerini neden çalıyoruz” veya “GTSM eserlerini çalmaya ne gerek var” gibi olumsuz bir tutum içerisine girebilmeleri ihtimali olsa da zaman içerisinde iyi bir icracı için nelerin gerekli olduğunu anlama olgunluğuna erişecekleri öngörüldüğünde bağlama dersine olan tutumlarının da olumlu yönde değişeceklerini belirtmişlerdir.

3.1.18. GTSM desteği verebilmek için herhangi bir kaynaktan ya da kaynak kişiden faydalaniyor musunuz?

Özellikle TRT'ye ait nota arşivi ve nazariyat kitaplarından yararlanılabileceği belirtilmiştir. Bununla beraber Göksel BAKTAGİR, Reşat AYSU, Haydar TATLIYAY, Sadi İŞILAY, Yurdal TOKCAN ve Udi NEVRES BEY'in eserlerinin de kullanılabileceğini ifade etmişlerdir.

3.1.19. Vize ve final değerlendirmelerini nasıl yapıyorsunuz?

Vize sınavları ilgili yarıyılta çalışılmış eserlerden bir veya birkaç tanesinin kaldırılması itibariyle değerlendirildiği ifade edilmiştir. Çoğu uzman görüşüne göre final sınavlarında, ilgili yarıyılın müfredatını özetleyebilecek bir veya birkaç tane baraj eser uygulamasının yapıldığı görülmüştür. Bunun yanında baraj eseri olarak yine ilgili yarıyılta çalışılmış GTSM eserlerinden de kullanıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca sınavlarda metronom kullanılmasını da belirtmişlerdir. Sınavların puanlamasıyla ilgili olarak farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, 50 puan GTHM eserlerinin icrası, diğer 50 puan ise yarıyıl içerisinde çalışılan performans içerikli egzersiz ve etütlere göre verilmektedir. Puanlama ile ilgili diğer bir görüşe göre, 60 puan eserin doğru çalınması, 20 puan eserin tekniğe uygun çalınması, 15 puan eserin yorumlanması ve son 5 puan ise kanaat adı altında öğrencinin derse devamlılığı, ilgisi vb. kapsamı içerilmektedir.

3.1.20. Vize ve final değerlendirmelerinde baraj eser olarak GTSM eserlerinden de faydalanılabilir mi?

İki farklı görüş olduğu anlaşılmıştır. Bunlardan birincisi, her ne kadar yarıyıllar içerisinde GTSM'nden destekleyici ölçüde faydalanılmış olsa da sınavlarda bağlamanın ilgili olduğu türe bağımlı kalması dolayısıyla GTSM eserlerinin kullanılmaması ifade edilmiştir. Diğer bir görüşe göre, vize ve finallerde GTSM eserlerinin kullanılmasında herhangi bir sakınca olmadığı, ancak bu eserlerin

puanlamaya dâhil edilmesine gerek olmadığı ve sadece farklı bir renk olarak resital şeklinde jüri tarafından yapılan sınavlarda kullanılabilceği belirtilmiştir.

3.2. Değerlendirme Sınavlarına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Sınavlar, her 5 haftanın sonunda performans ve teori olmak üzere iki bölümlü olarak yapılmıştır. Performans sınavları 2. çalışma grubunda bulunan 1 öğretim elemanı gözetiminde yapılmıştır. Video kamera ile kayıt altına alınan sınavlar, 2. çalışma grubunda bulunan diğer öğretim elemanlarına izletilerek, daha önceden hazırlanan ve uzman öğretim elemanı tarafından onaylanan sınav değerlendirme ölçekleri üzerinde puanlama yapılmıştır.

3.2.1. Birinci Değerlendirme Sınavına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

3.2.1.1. Birinci Değerlendirme Sınavı Performans Bölümüne Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Birinci değerlendirme sınavı performans bölümü 5 aşamadan oluşmaktadır.

1. Aşama (Dizi Çıkma ve İnme) 8 Puan: Sol karar nihavent dizide zeybek tezene tavrının 2. varyasyonu ile çıkılması 3. varyasyonu ile inilmesi istenmiştir. Sol karar nihavent dizinin notası, sınavda öğrenciye verilmemiştir. 30 sn. bekleme (deşifre) süresi olan öğrencinin, nihavent makamını ve zeybek tezene tavrılarının varyasyonlarını kendisinin hatırlayıp icra etmesi istenmiştir. Öğrencinin ilk çalımında, bekleyerek, takılarak ya da yanlış çalma gibi durumlarda ikinci defa çalması istenmiş, ikinci çalımında düzeltirse 0,25 puan verilmiştir. Öğrencinin ilk çalımında doğru çaldığı her tartım grubu için 0,5 puan verilmiştir. Eğer öğrenci, herhangi bir tartım grubunu ilk çalımında doğru, ikinci çalımında yanlış çalsa bile doğru kabul edilerek 0,5 puan verilmiştir. Bu puanlama sistemi değerlendirmeci için hazırlanan değerlendirme ölçeklerinde her tartım grubunun altında ilk çalım için 0,5 ve 2. çalım için 0,25 olarak gösterilmiştir.

2. Aşama (Deşifre Tartım Çalma) 20 Puan: Bu aşamada, 1, 2, 3 ve 4 ölçülük 4 farklı tartım bulunmaktadır. Öğrencilerin deşifre süreleri 15, 30, 45 ve 60 sn. olarak verilmiştir. Değerlendirmeci için hazırlanan performans sınav ölçeklerinin her aşamasında, her doğru çalınan tartım grubu için 0,5 puan, 2. çalımında doğru çalınırsa 0,25 puan olarak belirtilmiştir.

3. Aşama (Deşifre Ezgi Çalma) 20 Puan: Bu aşamada, 1, 2, 3 ve 4 ölçülük 4 farklı ezgi bulunmaktadır. Öğrencilerin deşifre süreleri 15, 30, 45 ve 60 sn. olarak verilmiştir.

4. Aşama (Eser Çalma) 22 Puan: Bu aşamada, ilgili 5 hafta içerisinde çalışılmış olan “Bir Atış Ver” eserinin bağlama ile icrası bulunmaktadır. Eserin

çalımında, doğru çalınan tartım grupları için 13 puan, eserin bütünüyle (duraklamadan, takılmadan, yavaş veya hızlanmadan) çalımı için 5 puan ve eseri yorumlayabilme yeteneği için 4 puan verilmiştir.

5. Aşama Eser Çalma (30 Puan): Bu aşamada, ilgili 5 hafta içerisinde çalışılmış olan “Evlerinin Önü Mersin” eserinin bağlama ile icrası bulunmaktadır. Eserin çalımında, doğru çalınan tartım grupları için 21 puan, eserin bütünüyle (duraklamadan, takılmadan, yavaş veya hızlanmadan) çalımı için 5 puan ve eseri yorumlayabilme yeteneği için 4 puan verilmiştir.

Yapılan 5 aşamalı birinci performans sınavına göre elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 2’de belirtilmiştir.

1. Performans Sınavı Sonucu	Performans Sınavı Aşama Puanları	KG	DG
1. Aşama (Dizi Çıkma – İnme)	8	7	8
2. Aşama (Deşifre Tartım Çalma)	20	14,25	15,625
3. Aşama (Deşifre Ezgi Çalma)	20	10,625	14,625
4. Aşama Eser Çalma (Bir Ataş Ver)	22	19	21,5
5. Aşama Eser Çalma (Evlerinin Önü Mersin)	30	25,125	29,125
TOPLAM	100	76	88,875
SONUÇ		12,875 DG Lehine	

Tablo 2. Birinci Performans Sınavı Sonucu

Tablo 2’de görüldüğü gibi birinci değerlendirme sınavı performans bölümü 12.875 puan DG lehine sonuçlanmıştır. Sınavın 1., 2. ve 4. aşamalarında grup puanlarının birbirine yakınlıkları görülse de 3. aşama olan “deşifre ezgi çalma” ile 5. aşama olan “Evlerinin Önü Mersin” eserinin çalımından elde edilen sonuçlara bakıldığında DG lehine kayda değer farklılık gözlenmiştir.

3.2.1.2. Birinci Değerlendirme Sınavı Teori Bölümüne Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Birinci değerlendirme sınavının teori bölümü 30 dakikalık yazılı sınavdan oluşmaktadır. Bu sınavda öğrencilere 4 soru sorulmuştur. 1. soruda, boş dizek üzerine la kararda nihavent dizi yazılması istenmiştir. 2. soruda, 9/8 usulde ve iki ölçü yazılmış olan ezginin notalarının altlarına, rakamlarla süre değerlerinin yazılması istenmiştir. 3. ve 4. sorularda, 4'er ölçülük yazılmış olan ezgilerin, karar sesleri, usulleri ve makamları istenmiştir. Her soru 25 puan olarak değerlendirilmiştir.

1. Teori Sınavı	Öğrenci Puanı	K-D Ortak Puanı	SONUÇ
KG Ö1	93	83,5	27,75 KG Lehine
KG Ö2	74		
DG Ö1	49	55,75	
DG Ö2	62,5		

Tablo 3. Birinci Teori Sınavı Puanları

Tablo 3'de birinci değerlendirme sınavı teori bölümü sonuçlarına göre 27,75 puan KG lehine ciddi bir fark oluşmuştur. Bu durum, DG öğrencilerinin dersin performans bölümünü daha çok ciddiye aldıkları, teori bölümüne yeterli ilgiyi göstermedikleri şeklinde yorumlanmıştır.

Aşağıdaki Tablo 4’de belirtildiği gibi performans sınav puanının % 90’ı ile teori sınav puanının % 10’u alınarak birinci değerlendirme sınavının genel sonucu elde edilmiştir.

1.Değerlendirme Sınavı Genel Sonucu	Performans Sınav Puanı	Performans Sınav Puanı (% 90’ı)	Teori Sınav Puanı	Teori Sınav Puanı (%10’u)	1.Değerlendirme Sınav Sonucu Puanı	SONUÇ
KG	76	68,4	83,5	8,35	76,75	8,81 DG Lehine
DG	88,875	79,98	55,75	5,575	85,56	

Tablo 4. Birinci Değerlendirme Sınavı Genel Sonucu

Tablo 4’te belirtilen birinci değerlendirme sınavı genel sonucuna göre 8,81 puan DG lehine tamamlanmıştır. Birinci değerlendirme sınavının teori bölümünde KG’nun DG’na göre daha başarılı olduğu görülse de teori sınav puanının % 10’u alındığı için genel sonucu fazla etkileyememiştir.

3.2.2. İkinci Değerlendirme Sınavına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

3.2.2.1. İkinci Değerlendirme Sınavı Performans Bölümüne Yönelik Bulgular ve Yorumlar

İkinci değerlendirme sınavı performans bölümü 5 aşamadan oluşmaktadır.

1.Aşama (Dizi Çıkma ve İnme) 8 Puan: La karar hüseyini dizide zeybek tezene tavrının 2. varyasyonu ile çıkılması ve 3. varyasyonu ile inilmesi istenmiştir. La karar hüseyini dizinin notası, sınavda öğrenciye verilmemiştir. 30 sn. bekleme (deşifre) süresi olan öğrencinin, hüseyini makamını ve zeybek tezene tavrılarının varyasyonlarını kendisinin hatırlayıp icra etmesi istenmiştir. 1. performans sınavında olduğu gibi öğrencinin ilk çalımında doğru çaldığı her tartım grubu için 0,5 puan verilmiştir. Öğrencinin ilk çalımında, bekleyerek, takılarak ya da yanlış çalma gibi durumlarda ikinci defa çalması istenmiş, ikinci çalımında düzeltirse 0,25 puan verilmiştir. Eğer öğrenci, herhangi bir tartım grubunu ilk çalımında doğru, ikinci çalımında yanlış çalsa bile doğru kabul edilerek 0,5 puan verilmiştir. Bu puanlama sistemi değerlendirmeci için hazırlanan değerlendirme ölçeklerinde her tartım grubunun altında ilk çalım için 0,5 ve 2. çalım için 0,25 olarak gösterilmiştir.

2. Aşama (Deşifre Tartım Çalma) 20 Puan: Bu aşamada, 1, 2, 3 ve 4 ölçülük 4 farklı tartım bulunmaktadır. Öğrencilerin deşifre süreleri 15, 30, 45 ve 60 sn. olarak verilmiştir. Değerlendirmeci için hazırlanan performans sınav ölçeklerinin her aşamasında, her doğru çalınan tartım grubu için 0,5 puan, 2. çalımda doğru çalınırsa 0,25 puan olarak belirtilmiştir.

3. Aşama (Deşifre Ezgi Çalma) 20 Puan: Bu aşamada, 1, 2, 3 ve 4 ölçülük 4 farklı ezgi bulunmaktadır. Öğrencilerin deşifre süreleri 15, 30, 45 ve 60 sn. olarak verilmiştir.

4. Aşama (Eser Çalma) 26 Puan: Bu aşamada, ilgili 5 hafta içerisinde çalışılmış olan “Kerimoğlu Zeybeği” eserinin bağlama ile icrası bulunmaktadır. Eserin çalımında, doğru çalınan tartım grupları için 15 puan, eserin bütünüyle (duraklamadan, takılmadan, yavaş veya hızlanmadan) çalımı için 6 puan ve eseri yorumlayabilme yeteneği için 5 puan verilmiştir.

5. Aşama Eser Çalma (26 Puan): Bu aşamada, ilgili 5 hafta içerisinde çalışılmış olan “Çay Benim Çeşme Benim” eserinin bağlama ile icrası bulunmaktadır. Eserin çalımında, doğru çalınan tartım grupları için 15 puan, eserin bütünüyle (duraklamadan, takılmadan, yavaş veya hızlanmadan) çalımı için 6 puan ve eseri yorumlayabilme yeteneği için 5 puan verilmiştir.

Yapılan 5 aşamalı ikinci performans sınavına göre elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 5’te belirtilmiştir.

2. Performans Sınavı Sonucu	Performans Sınavı Aşama Puanları	KG	DG
1. Aşama (Dizi Çıkma – İnme)	8	3,75	7
2. Aşama (Deşifre Tartım Çalma)	20	12,125	15
3. Aşama (Deşifre Ezgi Çalma)	20	8,875	14,125
4. Aşama Eser Çalma (Kerimoğlu Zeybeği)	26	19	23
5. Aşama Eser Çalma (Çay Benim Çeşme B.)	26	19,375	22,25
TOPLAM	100	63,125	81,375
SONUÇ		18,25 DG Lehine	

Tablo 5. İkinci Performans Sınavı Sonucu

Tablo 5’te görüldüğü gibi ikinci değerlendirme sınavı performans bölümü 18,25 puan DG lehine sonuçlanmıştır. Sınavın bütün aşamalarında DG’nun KG’na göre daha başarılı olduğu göze çarpmaktadır. Sınavın 1., 2., 4. ve 5. aşamalarında 2,875-4 puan arası birbirine yakın bir fark gözlenmiştir. Ancak sınavın 3. aşaması olan “deşifre ezgi çalma” bölümünde 5,25 puanlık önemli bir fark gözlenmiştir. Dolayısıyla GTSM destekli bağlama öğretiminin öğrencinindeşifre kabiliyetine büyük ölçüde fayda sağladığı söylenebilir.

3.2.2.2. İkinci Değerlendirme Sınavı Teori Bölümüne Yönelik Bulgular ve Yorumlar

İkinci değerlendirme sınavının teori bölümü 30 dakikalık yazılı sınavdan oluşmaktadır. Bu sınavda öğrencilere 4 soru sorulmuştur. 1. ve 2. sorularda verilen 3 ve 4 ölçülük ezgilerin; karar sesleri, usulleri ve makamlarının yazılması istenmiştir. 3. soruda; 4 ölçüye bölünmüş boş dizekte ve la notası üzerinde, 4/4’lük usulde ve her ölçüde 1 tane zeybek tezene tavrı kullanarak tartım kalıpları yazılması istenmiştir. 4. soruda; yine 4 ölçüye bölünmüş boş dizekte, 9/8’lik usulde, sol karar ve nihavent makamında anlamlı bir ezgi yazılması istenmiştir. Her soru 25 puan olarak değerlendirilmiştir.

2. Teori Sınavı	Öğrenci Puanı	K-D Ortak Puanı	SONUÇ
KG Ö1	90,5	91,25	7,5 KG Lehine
KG Ö2	92		
DG Ö1	87,5	83,75	
DG Ö2	80		

Tablo 6. İkinci Teori Sınavı Puanları

Tablo 6’da görüldüğü gibi ikinci değerlendirme sınavı teori bölümü 7,5 puan KG lehine sonuçlanmıştır. Birinci değerlendirme sınavı teori bölümüne göre fark biraz daha azalmıştır. Ancak DG’nun teori bölümüne halen yeterli ilgiyi göstermedikleri düşünülmektedir.

Aşağıdaki Tablo 7’de belirtildiği gibi performans sınav puanının % 90’ı ile teori sınav puanının % 10’u alınarak ikinci değerlendirme sınavının genel sonucu elde edilmiştir.

2.Değerlendirme Sınavı Genel Sonucu	Performans Sınav Puanı	Performans Sınav Puanı (% 90'ı)	Teori Sınav Puanı	Teori Sınav Puanı (%10'u)	2.Değerlendirme Sınav Sonucu Puanı	SONUÇ
KG	63,125	56,81	91,25	9,125	65,935	15,67 DG Lehine
DG	81,375	73,23	83,75	8,375	81,605	

Tablo 7. İkinci Değerlendirme Sınavı Genel Sonucu

Tablo 7'de görüldüğü gibi ikinci değerlendirme sınavı 15,67 puan DG lehine tamamlanmıştır. Birinci değerlendirme sınavına nazaran aradaki farkın arttığı gözlenmekte ve GTSM desteğinin büyük ölçüde fayda sağladığı anlaşılmaktadır.

3.2.3. Üçüncü Değerlendirme Sınavına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

3.2.3.1. Üçüncü Değerlendirme Sınavı Performans Bölümüne Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Üçüncü değerlendirme sınavı performans bölümü 5 aşamadan oluşmaktadır.

1.Aşama (Dizi Çıkma ve İnme) 6 Puan: La karar hicaz dizide zeybek tezene tavrının 3. varyasyonu ile çıkılması 4. varyasyonu ile inilmesi istenmiştir. La karar hicaz dizinin notası, sınavda öğrenciye verilmemiştir. 30 sn. bekleme (deşifre) süresi olan öğrencinin, hicaz makamını ve zeybek tezene tavrılarının varyasyonlarını kendisinin hatırlayıp icra etmesi istenmiştir. 1. ve 2. performans sınavında olduğu gibi öğrencinin ilk çalımında doğru çaldığı her tartım grubu için 0,5 puan verilmiştir. Öğrencinin ilk çalımında, bekleyerek, takılarak ya da yanlış çalma gibi durumlarda ikinci defa çalması istenmiş, ikinci çalımında düzeltirse 0,25 puan verilmiştir. Eğer öğrenci, herhangi bir tartım grubunu ilk çalımında doğru, ikinci çalımında yanlış çalsa bile doğru kabul edilerek 0,5 puan verilmiştir. Bu puanlama sistemi değerlendirmeci için hazırlanan değerlendirme ölçeklerinde her tartım grubunun altında ilk çalım için 0,5 ve 2. çalım için 0,25 olarak gösterilmiştir.

2.Aşama (Deşifre Tartım Çalma) 20 Puan: Bu aşamada, 1, 2, 3 ve 4 ölçülük 4 farklı tartım bulunmaktadır. Öğrencilerin deşifre süreleri 15, 30, 45 ve 60 sn. olarak verilmiştir. Değerlendirmeci için hazırlanan performans sınav ölçeklerinin her aşamasında, her doğru çalınan tartım grubu için 0,5 puan, 2. çalımında doğru çalınırsa 0,25 puan olarak belirtilmiştir.

3. Aşama (Deşifre Ezgi Çalma) 20 Puan: Bu aşamada, 1, 2, 3 ve 4 ölçülük 4 farklı ezgi bulunmaktadır. Öğrencilerin deşifre süreleri 15, 30, 45 ve 60 sn. olarak verilmiştir.

4. Aşama (Eser Çalma) 26 Puan: Bu aşamada, ilgili 5 hafta içerisinde çalışılmış olan “Harmandalı Zeybeği” eserinin bağlama ile icrası bulunmaktadır. Eserin çalımında, doğru çalınan tartım grupları için 26 puan verilmiştir.

5. Aşama Eser Çalma (28 Puan): Bu aşamada, ilgili 5 hafta içerisinde çalışılmış olan “Yağcılar Zeybeği” eserinin bağlama ile icrası bulunmaktadır. Eserin çalımında, doğru çalınan tartım grupları için 28 puan verilmiştir.

Yapılan 5 aşamalı üçüncü performans sınavına göre elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 8’de belirtilmiştir.

3. Performans Sınavı Sonucu	Performans Sınavı Aşama Puanları	KG	DG
1. Aşama (Dizi Çıkma – İnme)	6	3,375	5,5
2. Aşama (Deşifre Tartım Çalma)	20	12,25	17,875
3. Aşama (Deşifre Ezgi Çalma)	20	11,875	15,625
4. Aşama Eser Çalma (Kerimoğlu Zeybeği)	26	23,875	24,5
5. Aşama Eser Çalma (Çay Benim Çeşme B.)	28	23,75	26,5
TOPLAM	100	75,125	90
SONUÇ		14,875 DG Lehine	

Tablo 8. Üçüncü Performans Sınavı Sonucu

Tablo 8’de belirtildiği üzere üçüncü performans sınavı 14,875 puan DG lehine sonuçlanmıştır. Birinci ve ikinci performans sınavının tüm aşamalarında olduğu gibi üçüncü performans sınavının da tüm aşamalarında DG’nun üstünlüğü görülmektedir.

3.2.3.2. Üçüncü Değerlendirme Sınavı Teori Bölümüne Yönelik Bulgular ve Yorumlar

3. değerlendirme sınavının teori bölümü 30 dakikalık yazılı sınavdan oluşmaktadır. Bu sınavda öğrencilere 4 soru sorulmuştur. 1. ve 2. sorularda verilen 3 ve 4 ölçülük ezgilerin; karar sesleri, usulleri ve makamlarının yazılması istenmiştir. 3. soruda; 4 ölçüye bölünmüş boş dizekte ve la notası üzerinde, 9/8'lik usulde ve her ölçüde 1 tane zeybek tezene tavrı kullanarak tartım kalıpları yazılması istenmiştir. 4. soruda; yine 4 ölçüye bölünmüş boş dizekte, 9/8'lik usulde, sol karar ve hicazkar makamında anlamlı bir ezgi yazılması istenmiştir. Her soru 25 puan olarak değerlendirilmiştir.

3. Teori Sınavı	Öğrenci Puanı	K ve D Ortak Puanı	SONUÇ
KG Ö1	86	84,5	2,25 KG Lehine
KG Ö2	83		
DG Ö1	86,5	82,25	
DG Ö2	78		

Tablo 9. Üçüncü Teori Sınavı Puanları

Tablo 9'da görüldüğü gibi üçüncü teori sınavı 2,25 puan KG lehine sonuçlanmıştır. Birinci, ikinci ve üçüncü teori sınavlarında 27,75-7,5-2,25 puan KG lehine sonuçlanmıştır. Bu duruma bakıldığında aradaki farkın giderek azalması DG açısından olumlu gibi görünse de araştırma açısından yeterli görülmemektedir. DG öğrencilerinin GTSM desteğinin teori bölümünden ziyade daha çok performansa yönelik ilgilendikleri gözlemlenmiştir.

Aşağıdaki Tablo 10’da belirtildiği gibi performans sınav puanının % 90’ı ile teori sınav puanının % 10’u alınarak ikinci değerlendirme sınavının genel sonucu elde edilmiştir.

3.Değerlendirme Sınavı Genel Sonucu	Performans Sınav Puanı	Performans Sınav Puanı (% 90’ı)	Teori Sınav Puanı	Teori Sınav Puanı (%10’u)	3. Değerlendirme Sınav Sonucu Puanı	SONUÇ
KG	75,125	67,61	84,5	8,45	76,06	13,165 DG Lehine
DG	90	81	82,25	8,225	89,225	

Tablo 10. Üçüncü Değerlendirme Sınavı Genel Sonucu

Tablo 10’da görüldüğü gibi üçüncü değerlendirme sınavı 13,165 puan DG lehine sonuçlanmıştır. Diğer performans sınavlarında olduğu gibi bu sınavda da aradaki farkın korunması GTSM desteğinin faydalı ve gelişimi olumlu yönde destekleyici bir öğretim olduğunu göstermiştir.

Aşağıdaki Tablo 11’de yapılan her değerlendirme sınavının performans ve teori bölümleri ayrı ayrı gösterilmiştir. Performans bölümünün %90’ı, teori bölümünün %10’u alınarak sınav sonuçları elde edilmiş, elde edilen bu sınav sonuçlarının aritmetik ortalamaları alınarak deneyin genel sonucu oluşturulmuştur.

DENEY SONUCU	KG		DG	
	Performans	Teori	Performans	Teori
1. Değerlendirme Sınav Sonucu	76	83,5	88,875	55,75
	76,75		85,56	
	Performans	Teori	Performans	Teori
2. Değerlendirme Sınav Sonucu	63,125	91,25	81,385	83,75
	65,935		81,605	
	Performans	Teori	Performans	Teori
3. Değerlendirme Sınav Sonucu	75,125	84,5	90	82,25
	76,06		89,225	
	72,915		85,46	
TOPLAM	72,915		85,46	
SONUÇ	12, 545 DG Lehine			

Tablo 11. Deney Sonucu

Tablo 11’de görüldüğü gibi deney 12,545 puan DG lehine sonuçlanmıştır. İkinci değerlendirme sınavının performans bölümünde her iki grupta da göze çarpan düşüşün sınav sorularının giderek zorlaşmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Son performans sınavına bakıldığında bu durumun toparlandığı görülmektedir. KG lehine sonuçlanan teori sınavlarında gruplar arasındaki farkın giderek kapanması DG açısından olumlu bir sonuç gibi görünse de GTSM destekli bağlama öğretiminin teorik alt yapıya olumlu ve önemli bir etkisinin olmadığı gözlemlenmiştir. Ancak bireysel çalgı dersinin temelini oluşturan performansa çok çarpıcı etkileri olduğu ortaya çıkmıştır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

- Uzman grubunun görev yapmakta oldukları üniversitelerde bağlama dersi, çoğunluk olarak “Bireysel Çalgı (Bağlama)” adı altında verilmektedir. Ayrıca “Bireysel Çalgı (Bağlama)” dersine eş değer olarak “Çalgı Eğitimi (Bağlama)” ve “Meslek Çalgısı (Bağlama)” adı altında da verilmektedir. Bununla beraber içeriğinde bağlama eğitimi-öğretimi bulunan diğer dersler olarak “Seçmeli Çalgı (Bağlama)”, “Temel Çalgı (Bağlama)”, “Türk Halk Çalgıları” ve “Okul Çalgıları” adı altında verilmektedir. Ders isimlerindeki farklılıklar uzman grubunda bulunan öğretim elemanlarının Devlet Konservatuvarları, GSF Müzik Bölümleri ve Müzik Eğitimi ABD gibi birbirinden farklı eğitim veren birimlerde çalışıyor olmalarından kaynaklanmaktadır.

- Uzman grubuyla yapılan görüşmelerden elde edilen bilgilere göre “Bireysel Çalgı (Bağlama)” ders saatinin, Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD’inde en az 2 saat, GSF Müzik Bölümleri ile Devlet Konservatuvarı’nda ise en az 4 saat olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

- Uzman grubu görüşmelerinden elde edilen bilgilere göre, bağlama dersiyle ilgili en büyük problem olarak metot eksikliği göze çarpmaktadır. Batı müziği çalgıları için yazılmış profesyonel metotların, bağlama için de yazılabileceği belirtilmiştir. Bu problemin çözümüyle ilgili bazı öğretim elemanları, kendi oluşturdukları metotlarla dersleri yürüttüklerini belirtmişlerdir.

- Bağlama eğitimi-öğretimi sürecinde, öğrencinin eser çalmadaki sabırsızlığı, metronom kullanılmaması, notadan deşifre etme yöntemini tamamen bir tarafa bırakıp sadece görsel yayın kaynakları aracılığı ile eserlerin çalışılması ve dolayısıyla notadan uzaklaşarak deşifre çalabilme kabiliyetinin zayıflaması durumları görülmüştür. Bu konuda, vize ve final sınavlarında metronom eşliğinde çalma zorunluluğu getirilerek ve öğrencinin yükümlü oldukları eserleri çalma

konusunda hangi yöntemle hazır hale geldiğinin tespitini amaçlayan bir sistemle sınav yaparak çözümlenebileceği sonucuna varılmıştır.

- Öğrencilerin bağlama çalma konusunda yanlış bir birikimle gelmesi ve öğrenciler arasındaki bağlama çalma seviye farklılıkları da başka bir problem olarak göze çarpmaktadır. Bununla ilgili, bireysel derslerde öğrencinin seviyesine göre ilerleneceği için fazla bir problem oluşmayacağı görülse de toplu bağlama derslerinde bu problemin oldukça etkili olacağı anlaşılmıştır. Bu probleme çözüm olarak, o öğrencilerle ders dışı da ilgilenilmesi sayesinde aradaki seviye farklılıklarının giderilebileceği sonucuna varılmıştır.

- Bağlama eğitimi-öğretimi sürecinde GTSM desteğinin, öğrencilere Türk Müziği'nin bir bütün olarak kavratılması ve GTHM eserlerinin yanı sıra GTSM eserlerinin de bağlamada çalınabileceğinin gösterilmesi bakımından önemli olduğu anlaşılmıştır.

- Bağlama eğitimi-öğretimi sürecinde GTSM desteğinin, çalım teknikleriyle ilgili daha ileri düzeyde bir performans yakalanması ve eserleri yorumlama kabiliyeti kazandırılması bakımından faydalı olduğu anlaşılmıştır.

- Lisans düzeyi bağlama eğitimi-öğretiminde, GTSM desteği verebilmek için öğrencide olması gereken kriterlerle ilgili doğru tutuş, doğru oturuş, sağ el sol el koordinasyonu, temel tezene teknikleri, pozisyon kavrama gibi temel konuların oturmuş olması gerektiği anlaşılmıştır. Bununla beraber öğrencide deşifre etme, çözümlenme, notayı doğru solfej yapabilme ve bağlamada belirli bir hâkimiyete ulaşılmış olması da aranan ölçütler içerisinde olduğu görülmüştür. Bağlama eğitimi-öğretimindeki bu temel konuların normal şartlarda 1 yarıyıl süreceği düşünülerek GTSM desteğinin 1. sınıf 2. yarıyılıda başlanması gerektiği ve son yarıyıla kadar sürdürülebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

- GTHM ve GTSM, çalım bakımından pek farklılık göstermese de notasyon, ses sistematığı ve donanım sembolleri bakımından farklılık göstermesi, öğrencinin algılamasında problem oluşturabileceği, çözüm olarak da hocanın öğrenciye GTSM ile ilgili nazariyat bilgisini de vermesiyle problemin ortadan kaldırılabileceği anlaşılmıştır. Ayrıca, bağlamanın GTSM kapsamında verilecek eserin makam yapısını karşılayamaması durumunda, bağlamanın perde sistemine uygun olan GTSM'ne ait makamsal eserlerin tercih edilmesi veya GTSM'ne ait eserlerin bağlamadaki perde anlayışına uydurularak (yakın perdelerin tercihiyle) seslendirilmesi sonucuna varılmıştır.

- Bağlama eğitimi-öğretiminde GTSM desteği, deşifre solfej yapabilme, serbest çalışma olan makam taksimleri sayesinde doğaçlama açış yeteneği, tel atlamalarda hâkimiyet ve farklı pozisyonların kavranması konusunda oldukça

destekleyici olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca öğrencinin farklı tınıları hissetmesi, yüksek hızda çalımın gelişmesi ve ileri düzey bağlama çalım seviyelerine ulaşabilmesi bakımından da destek sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

- Öğrencinin usul ve makamı daha çabuk çözümlenebilmesi bakımından, GTSM çerçevesinde verilecek etüt ve eserlerin, ilgili yarıyıldaki verilecek GTHM çerçevesindeki etüt ve eserlere usul ve makam yönünden paralellik göstermesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

- Araştırmanın deney sonucuna bakıldığında GTSM desteğinin, teorik alt yapıdan ziyade çalım performansına oldukça olumlu etkileri olduğu sonucuna varılmıştır.

4.2. Öneriler

- Bağlama derslerinde GTSM desteğinin uygulanabilirliğini amaçlayan bu araştırma için yapılan 1 yarıyıllık uygulama, haftada 1 ders saati uygulanarak yapılabilmektedir. Bağlama derslerinde GTSM desteği çerçevesinde, daha fazla makamın uygulanabilmesi ya da uygulanan makamlarla ilgili daha fazla egzersiz, etüt ve eser çalışılabilmesi için haftalık ders saatlerinin en az 2 saat olması gerektiği önerilmektedir.

- Bağlama derslerinde GTSM desteği verebilmek için, öğrencide bağlamayı doğru tutuş, doğru oturuş, temel tezene hareketleri ve bağlamada basit pozisyonlar gibi temel kavramların oturması gerektiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla GTSM desteğine, bu temel müziksel davranışların kazanılmış olması sonucunda başlanması önerilmektedir. Normal şartlarda bağlama dersleriyle ilgili bu temel müziksel davranışların kazanılmasının 1. yarıyılın sonunda tamamlandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 1. sınıf 2. yarıyıldaki GTSM desteğine başlanabileceği önerilmektedir. Ancak, öğrencide bahsedilen temel müziksel davranışların oluşmaması durumunda GTSM desteğine başlanılmaması, öğrencinin sonraki yarıyıllarında da bu temel davranışların oluşmasının beklenilmesi önerilmektedir.

- Bağlama derslerinde GTSM desteğinin uygulanabilirliği ile ilgili yapılan bu araştırma, N.E.Ü. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi ABD'nde uygulanmıştır. Yapılan bu uygulamanın daha somut bir sonuca ulaşabilmesi için, GSF Müzik Bölümleri ve Devlet Konservatuvarları'nda da uygulanabileceği önerilmektedir.

- Bağlama derslerinde GTSM desteğinin uygulanabilirliği ile ilgili yapılan bu araştırma, imkanlar doğrultusunda 1 yarıyıl ve 4 öğrenciyle yapılabilmektedir. Araştırmanın daha fazla öğrenciyle ve tüm yarıyıllarda yapılabileceği önerilmektedir.

- Bağlama derslerinde GTSM desteği verilirken, öğrencinin uygulanmakta olan usul ve makamı daha iyi kavrayabilmesi bakımından, GTSM çerçevesinde verilecek etüt ve eserlerin, GTHM çerçevesinde verilen etüt ve eserlere usul ve makam yönünden paralellik göstermesi önerilmektedir.

- Araştırmanın 1 yarıyılık uygulama bölümünde, KG'na GTSM desteği verilmediği için değerlendirme sınavlarında GTSM eserleri istenmemiştir. Bu uygulamanın, tüm öğrencilere GTSM desteği verilerek vize ve final sınavlarında GTSM çerçevesindeki eserlerinde kullanılabileceği önerilmektedir.

KAYNAKÇA

KARASAR, N. (2011). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, (22. Basım), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.

KURTULDU, K. (2005). Bilgiyi İşleme Modeline Dayalı Öğrenmenin Piyano Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi, Müzik Sempozyumu. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü

PARASIZ, P. (2009). Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Seslendirilmesine Yönelik Olarak Oluşturulan Hazırlayıcı Alıştırmaların İşgörüsellik Ve Etkililik Yönünden İncelenmesi, Doktora Tezi, Ankara:Gazi Üniversitesi

TANRIKORUR, C. (1998), Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler, İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.

USLU, M. (1996), Türkiye’de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde Çok Seli Müzik Eğitimi Görüşü, II. Ulusal Eğitim Sempozyumu, İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi

YENER, S. (2010), 26.08.2010 Tarihinde Yapılan Görüşme, Ordu: Ordu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü